

centi in principio quo: non est autem illi simile in paternitate: Ergo illa non est principium quo intellectus notionalis, quā Pater Verbum producit.

9. Confirmatur: Si relationes divinae non solum ratione essentiae, sed etiam ratione sui essentia species quibus Deus intelligeret, sequeretur non solum virtualiter sed etiam realiter multiplicari rationem speciei in Deo: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Minor patet, non enim minus inconveniens videtur multiplicari in Deo realiter speciem intelligibilem, quam intellectum, vel intellectum. Sequela autem Majoris probatur: Ea quae convenient relationibus divinis ratione illius quod addunt supra essentiam & lineam absolutam, realiter multiplicantur: Ergo si ratio speciei illius convenit ratione illius quod addunt supra essentiam, realiter multiplicatur species in Deo.

10. Dico tertio, relationes & attributa non pertinere ad objectum formale & primarium, terminativum intellectus divini, sed illud esse solam essentiam, ut ab illis virtualiter distinctam.

11. Hec conclusio sequitur ex fundamentis in praecedenti statutis. In primis enim objectum motivum & terminativum, inter se correspondere debent, cum idem ordo servetur inter objecta in terminando cognitionem, ac in terminando representationem; unde quia ens rationis non representatur per propriam speciem, sed per speciem entis realis, ad cuius similitudinem confingitur, non primario, sed secundario, ab intellectu nostro cognoscitur; nec alia ratione creaturae secundario cognoscuntur à Deo, nisi quia secundario representantur per speciem quā divinus intellectus intelligit: Ergo si relationes & attributa, non sint objectum primarium, motivum intellectus divini, idque competit soli divinae essentiae, ut virtualiter ab illis distincta, non erunt patiter objectum primarium terminativum illius, sed hoc conveniet soli divinae essentiae, ut virtualiter ab illis distincta.

12. Deinde, si relationes & attributa non possint esse objectum formale motivum intellectus divini, eo quod intellectus divina, ut potest natura divina constitutiva, nihil supponat in Deo seipso virtualiter prius, ob eandem rationem non possunt esse objectum formale terminativum illius, objectum enim terminativum, ab intellectu virtuiter distinctum, est prius illa, quandoquidem est veluti causa illius.

13. Objicies primò contra primam conclusionem: Quòd aliqua potentia est perfectior, eo universalius habet objectum, quare sensus interni universalius habent objectum, item quia intellectus excedit in perfectione imaginativam, universaliori gaudet objecto; unde cum intellectus divinus sit potentia perfectissima, universalissimum debet habere objectum: Sed ens abstrahens à creato & increato, universalius est ente increato: Ergo objectum formale intellectus divini, non est ens increatum, sed ens ut sic, abstrahens à creato & increato.

14. Respondeo distinguendo majorem: Quod aliqua potentia est perfectior, eo habet objectum universalius, universalitate continentia & causalitatis, concedo majorem: universalitate prædicationis, nego majorem, & sub eadem distinctione minoris, nego consequentiam. Ex eo igitur quod intellectus divinus sit perfectissimus, fo-

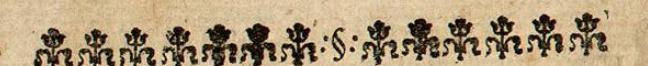
lum sequitur ejus objectum debere esse universalius continentia & causalitate, non autem prædicatione; nam universalitas continentia eminentialis, perfectior est universalitate prædicationis, cum haec in potentialitate, illa vero in actualitate fundetur.

15. Objicies secundò contra secundam conclusionem: Ideo natura divina est ratione sui species, subindeque objectum motivum intellectus divini, quia est actus purus, omnem potentialitatem excludens: Sed etiam attributa & relationes, ratione sui, & ut virtualiter ab essentia divina distincta, sunt actus purus, omnemque potentialitatem excludunt, alias summa perfecta non essent: Ergo sunt species quā divinus intellectus intelligit.

16. Respondeo essentiam divinam non habere rationem speciei, & objecti motivi intellectus divini, ex communi ratione actus puri, sed quia est actus purus primordialis, omnes Dei perfectiones radicaliter continens, quod non convenient relationibus & attributis. Sicut ergo, licet natura Angeli, & illius proprietates, in gradu immaterialitatis convenient; sola tamen natura unitur ejus intellectui ut species, quia est radix ceterarum perfectionum; ita quantis attributa & relationes cum natura divina in ratione actus puri convenient, sola tamen natura est species quā intellectus divinus omnes Dei formalitates cognoscit, quia est radix omnium illarum, & consequenter sufficiens ad omnia representanda.

17. Objicies tertio contra tertiam conclusionem: Ens divinum ut sic est commune relationibus & attributis, & omni enti divino, non vero divina essentia, ut ab attributis & relationibus virtualiter distincta, cum de illis non prædictetur, quatenus ab illis distinguitur: Ergo ens divinum ut sic, debet assignari pro objecto formaliter primario terminativo intellectus divini, non vero ipsa divina essentia, ut ab attributis & relationibus virtualiter distincta.

18. Respondeo ens divinum ut sic esse commune relationibus & attributis, & omni enti divino, communite rationis, sicut ens creatum ut sic est commune omnibus creaturis; essentiam vero divinam esse relationibus & attributis communem, communite reali, ut potest actu virtualiter & radicaliter ea continens. Unde cum ista continentia sit perfectior alia (nam commune per rationem, potentialiter ad sua inferiora se habet, & concipiatur ut divisibile & multiplicabile in illis) essentia divina assignatur à nobis pro objecto formaliter primario terminativo intellectus divini, non vero ratio entis divini ut sic.

CAPUT II.

De scientia Dei respectu possibilium, que simpliciter intelligentia appellatur.

1. **V**T certum supponunt omnes Theologi contra Aureolum, Deum cognoscere creaturem secundum illud esse proprium & particolare quod in seipso habent, vel habere possunt, & non solum secundum illud esse eminens & in creatum quod habent in Deo. Cum enim scientia Dei sit infinitè perfecta, debet se extendere ad quocunque cognoscibile, distincte & in particuli; & cum sit causa rerum, ut ostendemus capite

DESCIENTIA DEI.

35
pice sequenti, sicut illas producit, secundum esse proprium & particolare quod habent in seipso, ita & illas cognoscit. Sed celebris est controversia inter eos, de modo quo Deus illas cognoscit, an scilicet eas cognoscat immediate, & indepedenter ab essentia divina prius cognita, an vero solum mediately, & in essentia divina tanquam in causa, & medio prius cognito? Primum assertunt plures ex Recentioribus, Secundum Thomistae: aliqui vero, ut ab hac difficultate faciliter se expediant, utrumque modum cognoscendi creaturem in Deo admittunt.

2. Dico primò, Deus cognoscit creaturem possibilis in sua essentia tanquam in causa, & medio prius cognito.

Hanc conclusionem docet expressè Dionysius cap. 7. de divin. nomin. ubi ait quod *Deus ex se & in se per causam, rerum omnium anticipatam notitiam habet*. Quod unico causa complexu omnia noscit. Quod seipsum cognoscens divina sapientia, novit omnia. Illam etiam aperte tradit S. Thomas variis in locis, præsentim i. contra Gent. cap. 49. Et in hac parte supra quæst. 12. art. 8. & hinc quæst. 14. art. 6. ubi illam probat hac ratione: Non potest aliqua causa comprehendendi, nisi in ea cognoscantur effectus in illa contenti: Sed Deus est causa continens eminenter creaturem, & seipsum comprehendens: Ergo in se ut in causa omnes creaturem cognoscit. Minor patet, Major probatur. Tunc aliqua causa comprehenditur, quando cognoscitur adæquatè, & omni modo quo cognoscibilis est: Sed non potest cognosci adæquatè, & omni modo quo cognoscibilis est, nisi in illa cognoscantur effectus quos virtualiter continet: Ergo non potest cognosci comprehensivè, nisi in illa cognoscantur effectus quos eminenter aut virtualiter continet. Major constat, Minor probatur. Causa continens eminenter aut virtualiter aliquos effectus, potest attingi ut ratio cognitionis illorum: Ergo nisi sic cognoscatur, non cognoscitur adæquatè, & omni modo quo cognoscibilis est.

3. Confirmatur: Cognitio quam Deus habet de creaturebus est sapientia: Atqui non esset talis, si eas non cognoscet in sua essentia ut in causa: Sapientia enim est cognitio effectus per causam altissimam; causa autem altissima creature est Dei essentia: Ergo &c.

4. Dico secundò, Deus non cognoscit creaturem possibilis in seipso immediate, hoc est indepedenter ab essentia divina prius visa & cognita, subindeque non cognoscit illas duobus modis, nempe in seipso mediate, & in seipso immediate. Ita D. Thomas hinc artic. 5. ad finem corporis, ubi sic concludit: *Igitur dicendum est quod Deus seipsum videt in seipso: alia autem à se videt non in ipso, sed in seipso.*

5. Ratio etiam id suadet, primò quia si Deus cognosceret creaturem immediate in seipso, & indepedenter ab essentia divina prius cognita, objectum formale & specificativum intellectus divini esset ens creatum, vel ens ut sic, abstrahens à creato & increato: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris est evidens, illud enim est objectum formale & specificativum intellectus, quod ratione sui, atque adeo immediate, attingitur per illum. Minor autem capite præcedenti probata est tripli ratione desumpta ex D. Thoma i. contra Gent. cap. 48.

6. Secundò, non potest Deus cognoscere creaturem, nisi utendo ad hoc suā essentia tanquam specie intelligibili: Atqui utendo suā essentia

tanquam specie intelligibili, non cognoscit etiam creaturem immediate in seipso, sed mediately in seipso tanquam objecto primario & prius cognito: Ergo &c. Major constat, Deus enim non potest cognoscere creaturem per speciem creatam, tum quia esset in potentia ad eam, & ab ipsa perficeretur; tum etiam, quia cum ab æterno omnia cognoscat, sequeretur aliquid creatum, nempe speciem illam, esse ab æterno. Minor vero probatur: Essentia divina, ut species, non repreäsentat per se primò & immediate creaturem: Ergo Deus utendo suā essentia tanquam specie intelligibili, non cognoscit creaturem immediate in seipso. Consequentia patet, quia eo modo cognoscitur objectum per speciem, quo ab illa repræsentatur. Antecedens vero, quod aliqui ex Adversariis negant, probatur primò. Objectum immediate repræsentatum per speciem, debet convenire cum illa in gradu immaterialitatis, ut docet D. Thomas supra quæst. 12. art. 2. inferens ex hoc principio, nullam speciem creatam posse repræsentare quidditatim Deum: Sed nihil creatum potest cum divina essentia talem convenientiam habere, alioquin esset actus purus, sicut Deus: Ergo nihil creatum potest repræsentari immediate per essentiam divinam, ut speciem. Secundò, repræsentatio speciei vel est ratione similitudinis, vel ratione identitatis cum objecto: Sed essentia divina nulli rei creatæ potest esse perfectè similis, & multò minus cum ea identificari: Ergo essentia divina ut species, nullam rem creatam primario repræsentare potest. Tertiò, cum species à suo objecto primario sive immediato specificetur, si essentia divina ut species primario sive immediate repræsentaret creaturem, ab illis perfectionem suam specificam acciperet, quod implicat: Ergo essentia divina, ut species, non repræsentat per se primò & immediate creaturem.

7. Objicies primò contra primam conclusionem: Essentia divina nequit habere rationem medij directis in cognitionem creaturem: Ergo Deus illas non cognoscit mediately in sua essentia ut causa. Consequentia patet, Antecedens vero probat Vasquez duplicitate: Primò quia medium quod ducit in cognitionem alterius, dicere debet relationem realem ad ipsum, eique perfectè assimilari; quæ tamen duo convenient nequeunt divina essentia, respectu creaturem. Secundò, quia medium in cognitionem alterius, debet habere necessariam connexionem cum illo, alia non posset ducere in certam & infallibilem illius cognitionem; sicut medium probabile non ducit in certam ac scientificam cognitionem conclusionis, quia necessariò cum illa non connectitur: Sed essentia divina non habet necessariam connexionem cum creature possibilibus, alioquin illis destructis, ea pariter defrueretur, quod videtur absurdum: Ergo non potest esse medium ducens in cognitionem illarum.

8. Respondeo negando Antecedens, & ad primam ejus probationem dico, quod licet medium cognitionis, & res quae in eo cognoscitur, debeant dicere relationem realem ad invicem, & perfectè assimilari, quando ambo sunt ejusdem ordinis, & convenienter imivocè; non tamen quando medium est ordinis superioris ac increati, & convenienter tantum analogicè, sicut essentia divina & creature; tunc enim medium illud est independens ab eo quod manifestat, & sufficit quod res manifestata, quæ è contra ab eo dependet, dicat habitudinem realem ad ipsum. Et certè, cum species sit formalis similitudo sui objecti primarij, majorum dicit habitudinem

TRACTATUS TERTIUS.

36 habitudinem ad ipsum, magisque debet ei assimilari, quam illud quod habet rationem modij prius cogniti; & tamen docet Vazquez, divinam essentiam, absque eo quod dicat realem habitudinem ad creaturem, & perfecte eis assimiletur, habere rationem speciei, ipsas immediatè, atque adeò primarij representantis. Non est ergo cur neget, eam habere posse, absque reali habitudine ad creaturem, & similitudine omnimoda cum eis, rationem modij in quo ut prius cognito, & tanquam in causa, virtualiter eas continente, Deo represententur.

9. Ad secundam probationem Antecedentis, nego Minorem, & ad ejus probationem dico quod

destructio creaturis possibilibus, destrueretur divina omnipotens, non quidem à priori, & per locum intrinsecum, sed à posteriori, & per locum extrinsecum. Ratio est, quia possibilis creaturam non est aliquid in se actu extra potentiam causæ, nec proinde potest destrui nisi in causa: non potest autem hæc possibilis in causa destrui, nisi destruktur vis producendi creaturem, quæ est ipsam causam, ac proinde nisi destruktur ipsa causa. Ex quo intelliges, absque ulla Dei imperfectione admitti posse & debeti contra Valquem, quod Deus foret impossibilis, si vel unica musca esset impossibilis: item quod Deus non magis necessarij existat, quam musca sit necessario possibilis.

10. Objecies secundò contra secundam conclusionem: Creatura cognoscuntur à Deo omni modo quo sunt cognoscibiles, alijs infinitus in cognoscendo non esset: Atqui sunt cognoscibiles non solum in essentia divina ut causa, sed etiam immediate in seipsis; & de facto utroque modo cognoscuntur ab anima Christi, & ab Angelis beatis, in quibus admittitur, post Augustinum, duplex cognitione creaturem, matutina scilicet & vespertina; seu in Verbo, & extra Verbum: Ergo Deus non solum cognoscit creaturem in sua essentia tanquam in causa, sed etiam immediate in seipsis.

11. Respondeo distinguendo Majorem: omni modo non dicente imperfectionem ex parte cognitionis, concedo Majorem. Si modus cognoscendi involvat imperfectionem, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego consequentiam, Nam, ut ex supra dictis constat, cognitione immediate creaturem in seipsis, in cognitionem refundit imperfectionem dependentem & specificationis ab ipsis. Ex quo patet disparitas ad exempla adducta, actibus enim creatis anima Christi, & cognitioni Angelorum, non repugnat talis imperfectione, sicut cognitioni divina; quia objectum specificativum intellectus humani, vel angelici, non est ens in creatum, sed ens ut sic, prout abstractus à creato & in creato; objectum vero specificativum intellectus divini, est ens in creatum tantum, seu sola essentia divina, ut capite precedentem ostensum est.

CAPUT III.

De causalitate scientia Dei respectu creaturemarum.

1. Nemo negat scientiam Dei, saltem directivè, concurre ad productionem creaturemarum; cum enim Deus sit agens intellectuale, nec cæco modo procedat in rerum productio-

ne, sed cum infinita sapientia, omnia in numero, pondere, & mensura efficiat, fit inde scientiam Dei prælucere omnibus operibus ejus, ipsumque in productione creaturemarum dirigere. Unde dicitur Psal. 103. *Omnia in sapientia fecisti, & Proverb.*

3. *Dominus sapientia fundavit terram, stabilit cœlos prudenter.* Difficultas ergo restat, an scientia divina, non solum directivè, sed etiam effectivè, concurrat ad rerum productionem, & cuinam scientia talis causalitas effectiva conveniat, an illi quæ dicitur simplicis intelligentia, vel ei quæ visionis appellatur? Pro resolutione,

2. Dico primò, scientiam Dei esse causam rerum, non solum directivam sed etiam effectivam.

Probatur primò ex Augustino 5. de Trinit. cap. 15. ubi sic ait: *Vniverſus creaturas spirituales & corporales, non quia sunt ideo novit Deus, sed ideo sunt, quia novit:* Sed hec causalitas non posset esse vera, si Dei scientia non esset causa productiva rerum: Ergo juxta Augustinum scientia Dei ad productionem rerum effectivè concurrit.

3. Ratio etiam id suadet, tum quia (ut infra ostendemus) Deus producit res ad extra, per actum imperij, qui procedit ab intellectu, quamvis supponat motionem voluntatis, ut docet D. Thomas 1.2. qu. 17. art. 1. Tum etiam, quia si Dei scientia non esset causa effectiva rerum, ab illis penderet & mensuraretur, quantum ad veritatem & certitudinem; illa enim cognitione dependet ab objecto, & ab illo mensuratur quantum ad veritatem & certitudinem, quæ illud non facit, sed supponit.

4. Neque valet responsio quorundam recentiorum, dicentium scientiam Dei penderet à rebus creatis, tanquam ab objectis, non vero tanquam à causis physicè influentibus. In primis enim hæc responsio aperte repugnat doctrina D. Thomæ, nam hæc art. 8. ad 3. sic ait. *Sicut scibilia naturalia sunt priora quam scientia nostra, & mensura ejus; ita scientia Dei est prior quam res naturales, & mensura ipsarum.* Et infra qu. 16. art. 1. ponit hoc discrimen inter intellectum divinum & nostrum, quod noster penderet à rebus, non vero divinus, à quo res potius penderet, & dicuntur veræ, quia ei adæquantur.

5. Secundò, si scientia Dei penderet à rebus creatis, tanquam ab objectis, & in illis supponeret & non faceret certitudinem & veritatem, non esset quantum ad hoc perfectior scientia Angelorum; cum enim illi non accipiunt species à rebus, sed habeant à Deo infusas, illorum scientia non penderet à rebus creatis, in genere causæ efficientis & physicè influentis in eorum intellectum, sicut scientia nostra, quæ accipit species à rebus, sed in genere tantum causæ materialis & objectivæ: Ergo si hoc secundo modo, divina scientia penderet & causetur à rebus, non erit perfectior, nec magis independens ab illis, quam scientia Angelorum.

6. Tertiò, scientia Dei non est minus perfecta, nec minus independens à rebus creatis, quam ejus amor: Sed divinus amor non penderet nec mensuratur à bonitate & perfectione qua sit in rebus, nec illam supponit, sed ponit & efficit, ut docet D. Thomas infra qu. 20. art. 2. his verbis: *Amor Dei est infundens & creans bonitatem in rebus:* Ergo similiter scientia Dei non penderet à certitudine & veritate quæ sit in rebus, nec illam supponit, sed potius efficit.

7. Dico secundò, scientiam simplicis intelligentia esse causam effectivam rerum in actu primo, scientiam vero visionis, ut est libera & approbationis,

DE SCIENTIA DEI.

37

bationis, eas causare in actu secundo.

Prima pars patet, nam scientia simplicis intelligentia continet in se ideas rerum possibilium, & se habet sicut ars in mente artificis, antecedens voluntatem producendi opus, quæ est productiva in actu primo operum artificialium.

8. Secunda vero, quæ negatur à Recentioribus, probatur primò ex SS. Patribus: D. enim Augustinus lib. 13. confess. cap. ultimo hæc scribit: *Nos itaque qua fecisti videmus, quia sunt; tu autem, quia zides ea sunt.* D. Gregorius 20. moral. cap. 23. *Quae sunt (inquit) non ab aeternitate ejus videntur, quia sunt, sed ideo sunt, quia videntur.* Et lib. 32. cap. 6. *Non existentia videndo creat, existentia videndo continet.* Ubi cùm utantur verbo *videre*, scientiam non simplicis intelligentia, sed visionis, apertere indicant.

Probatur secundò ex D. Thoma in 1. dist. 39. qu. 1. art. 1. ad 5. ubi sic ait: *Esse Dei non subjet libertati voluntatis, sicut scire operativum creatura:* At scientia quæ subjet libertati voluntatis divisa, seu libero Dei decreto, non est purè possibilium, sed futurorum, nec simplicis intelligentia, sed visionis: Ergo ista ex mente D. Thomæ est creaturemarum causa, non vero illa.

9. Probatur tertio: Scientia quæ est causa in actu secundo futuritionis & existentie rerum, debet illas ut futuras & existentes cognoscere: Atqui scientia simplicis intelligentia non est cognitione rerum ut futurorum atque existentium, sed solum ut merè possibilium: Ergo illa non est causa in actu secundo futuritionis & existentie rerum, sed hæc causalitas competit scientiae visionis, quia Deus futura & existentia cognoscit. Minor expresse docetur à S. Thoma hic qu. 14. art. 9. his verbis: *Quadam licet non sint in actu, tamen vel fuerunt, vel erunt, & omnia ista Deus dicitur scire scientia visionis; quadam vero sunt, quæ sunt in potentia Dei vel creature, que tamen nec sunt, nec erunt; & respectu horum non dicitur habere scientiam visionis, sed simplicis intelligentie.* Major vero videtur manifesta, tum quia sicut illud quod ignorat medicina, non curat, ita illud quod ignorat ars vel scientia, non causat. Tum etiam, quia juxta Augustinum lib. 11. de civit. cap. 10. *Deus non fecit aliquid nesciens:* fecisset autem, si actus & scientia quæ causat rerum futuritionem & existentiam, ad eas non terminaretur ut ad objecta scita & cognita, sed solum tanquam ad effectus per causalitatem productos: Ergo &c.

10. Demum eadem pars hac ratione fundamentali probari potest: Deus producit creaturem per actum imperij, juxta illud Psal. 148. *Ipse dixit & facta sunt, ipse mandavit, & creata sunt:* Sed imperium est scientia visionis: Ergo scientia visionis est causa rerum. Minor probatur: Imperium sequitur efficacem electionem rerum in Deo: Sed actus supponens efficacem electionem, est scientia visionis, & non simplicis intelligentia: Ergo imperium est scientia visionis. Minor constat, scientia enim simplicis intelligentia, cum non sit libera, sed necessaria, non supponit, sed antecedit electionem & decreatum voluntatum divinæ: Ergo actus supponens talem electionem & decreatum, est scientia visionis. Major autem, in qua est difficultas, ostenditur primò ex D. Thoma 1.2. qu. 17. art. 1. ad finem corporis, ubi sic ait: *Vnde relinquitur quod imperare sit actus rationis, presupposito actu voluntatis, in cuius virtute ratio movet per imperium ad exercitium actus:* Ergo imperium divinum presupponit efficacem electionem. Secundò

I. Pars.

probatur ratione: Imperium est actus practicus & liber intellectus: Sed omnis intellectus libertas, ex aetū voluntatis originatur, & illum supponit, cum voluntas sit primum liberum, & prima libertatis radix: Ergo imperium est actus intellectus, supponens efficacem electionem voluntatis.

11. Ad pleniorum hujus conclusionis intelligentiam, & plurium argumentorum solutionem, diligenter observandum est, me dixisse in secunda parte conclusionis, scientiam visionis esse causam rerum in actu secundo, ut est libera & approbationis; quia sicut licet intellectio & dictio sint unica actio intellectus, quæ simul est productio verbi, & contemplatio illius; ea tamen quatenus est pura objecti contemplatio, & ut loquuntur Philosophi, quatenus est in esse quieto, non est productiva verbi, sed supponit illud prius natura & ratione factum à seipso, quatenus est dictio. Ita quoque, est scientia approbationis & visionis, unica sit scientia in Deo, omnino indistincta, quæ secundum diversos respectus quos dicit, vel ad decreatum quod supponit, vel ad objectum quod intuitur, diversa illa nomina fortuit; ipsa tamen quatenus formaliter visionis est, & prout consideratur ut purè intuitiva & contemplativa sui objecti, non est causa rerum, sed eas supponit in aliquo priori naturæ & rationis factas à seipso, quatenus est practica & approbationis. Unde D. Thomas hæc art. 8. ad finem corporis ait, scientiam Dei esse causam rerum, secundum quod habet voluntatem conjunctam, & prout consuevit nominari scientia approbationis. Ex quo facile intelliges, quomodo Deus non causet peccata, quamvis ea cognoscat per scientiam visionis; quia nimis illa non cognoscit per scientiam visionis, quatenus est approbationis, ed quod ea nullum supponant in Deo decretum positivum, quo velit & approbet illorum existentiam vel futuritionem, sed permisum duntaxat, quo vult permittere eorum malitiam & deformitatem.

12. Objecies primò contra primam conclusionem: Non magis pertinet ad vim intellectivam suum objectum efficere, quam ad potentiam effectivam suum opus intelligere: sed potentia effectiva non intelligit suum opus: Ergo nec intellectiva efficit suum objectum.

13. Respondeo distinguendo Majorem, & concedendo illam de vi intellectiva, quæ est merè speculativa, negando vero de vi intellectiva, quæ est eminenter speculativa & practica; huic enim convenienter intelligere simili & efficere, ut patet in intellectione nostra, quæ (ut supra dicebamus) simul habet rationem dictioris & intellectiois respectu verbi quod producit; illud enim intelligendo producit, & producendo intelligit. Idem cum proportione de scientia Dei libera, quæ est eminenter speculativa & practica, dicendum est.

14. Objecies secundò contra secundam partem secundæ conclusionis: D. Thomas hæc art. 9. ait quod illa scientia est causa rerum, quæ cum sit in differens ad opposita, ex determinatione voluntatis producit determinatum effectum: Atqui scientia visionis non est in differens ad opposita, bene tamen scientia simplicis intelligentia, nempe ad productionem vel non productionem creaturemarum, & ad productionem illarum potius quam aliarum: Ergo in doctrina D. Thomæ, scientia visionis non est causa rerum, sed scientia simplicis intelligentia.

15. Confirmatur: S. Doctor ibidem ait, scientiam in Deo esse causam rerum, sicut scientia artificis est causa artefactorum: Atqui scientia artificis, D. quæ